Europaparlamentet
2019-2024

Utskottet för kultur och utbildning

2023/2018(INI)

13.7.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om genomförandet av programmet för Europeiska solidaritetskåren 2021–2027
(2023/2018(INI))

Utskottet för kultur och utbildning

Föredragande: Michaela Šojdrová

Föredragande av yttrande från det associerade utskottet i enlighet med artikel 57 i arbetsordningen:
Beata Kempa, utskottet för utveckling

INNEHÅLL

Sida

MOTIVERING – BAKGRUND OCH SLUTSATSER 3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 12

BILAGA: FÖRTECKNING ÖVER ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN HAR FÅTT INFORMATION FRÅN 18

MOTIVERING – BAKGRUND OCH SLUTSATSER

1. Inledning

I detta betänkande undersöks genomförandet av programmet för den europeiska solidaritetskåren i den nuvarande fleråriga budgetramen 2021–2027, för åren 2021–2023. Programmet efterträdde programmet för Europeiska volontärtjänsten, som var en del av Erasmus+ fram till 2018. Sedan gick programmet igenom en treårig pilotperiod som Europeiska solidaritetskåren 2018–2020.

Det nuvarande fristående programmet kvarstår som ett EU-flaggskeppsprogram för volontärarbete. Det ger en enda ingångspunkt för volontärarbete för ungdomar i hela EU och utanför dess gränser och utgör en berikande erfarenhet i samband med icke-formellt och informellt lärande

Det har dessutom utvecklats från ren inlärningsmobilitet för volontärer till ett program som fokuserar på solidaritet och samhällspåverkan. Volontärarbete är trots allt ett uttryck för solidaritet och det har tydliga fördelar för samhället, medborgardeltagande och aktivt medborgarskap, men det är också en möjlighet för deltagarna att utveckla relevanta färdigheter och kompetenser.

Följande föreskrivs i förordning 2021/888: *”Programmet är utformat för att ge unga nya möjligheter till volontärarbete inom områden med anknytning till solidaritet och möjlighet att utforma och utveckla solidaritetsprojekt på eget initiativ. Dessa möjligheter bidrar till att förbättra ungas personliga, utbildningsmässiga, sociala, medborgerliga och yrkesmässiga utveckling.”*

I detta betänkande beskrivs det pågående genomförandet av programmets mål och aktiviteter, med framhävande av framgångarna och de möjliga bristerna när det gäller att ge ungdomar solidaritetsmöjligheter.

Inom ramen för arbetet med genomföranderapporten anordnade föredraganden ett möte med berörda parter den 23 maj 2023. Totalt 11 berörda parter lämnade återkoppling, däribland nationella programkontor, internationella organisationer och icke-statliga organisationer. Utöver vid mötet har föredraganden inhämtat flera skriftliga utlåtanden av andra organisationer som är involverade i programmet.

Föredraganden har också använt en studie från Europeiska utredningstjänsten (EPRS) (nedan kallad EPRS-studien) och en studie beställd av utredningsavdelningen för struktur- och sammanhållningspolitik (nedan kallad studien), som utvärderar det tidiga genomförandet av programmet.

2. Sammanhanget för programmets genomförande

Det sena antagandet av den fleråriga budgetramen 2021–2027 och av förordningen om inrättande av programmet för Europeiska solidaritetskåren i maj 2021 ledde till vissa dröjsmål i genomförandet, eftersom många organisationer inte kunde lämna in något projekt under sommaren 2021. Många organisationers projekt från 2019 och 2020 försenades dessutom till 2021 på grund av covid-19-pandemin.

Covid-19-krisen drabbade verkligen programmets rörlighetsaspekt – en del aktiviteter flyttades till en onlinemiljö, men många placeringar måste ställas in.

Programmets mervärde och resiliens visades i början av 2022 vid den ryska militära aggressionen mot Ukraina och det resulterande inflödet av flyktingar från kriget. Europeiska solidaritetskåren och Erasmus+ gav möjligheter att omfokusera aktiviteter för att stödja fördrivna personer från Ukraina. Europeiska solidaritetskåren introducerade en särskild politisk prioritet för att bidra till lättnad/hjälp till ukrainska flyktingar. Det gjorde det möjligt för pågående projekt inom Europeiska solidaritetskåren (projekt med volontärarbete och solidaritetsprojekt) att anpassa sin räckvidd och sina aktiviteter, på frivillig basis, mot detta mål. Dessutom var många projekt som fick stöd tvungna att hantera en rad extrema väderhändelser och naturkatastrofer under hela 2021 och framåt.

Trots hindren visade sig programmet för Europeiska solidaritetskåren vara en unik ingång för europeisk solidaritet och ett verktyg för samhällsbyggnad, eftersom många volontärer anslöt sig till volontärarbete under pandemin eller för att hjälpa ukrainska flyktingar. Det bekräftar bara att Europeiska solidaritetskåren är ett verkligt europeiskt program som erbjuder ett sätt att möta de nuvarande utmaningarna och hantera kriser.

3. Mål och verksamhet

Programmets allmänna mål är att stärka ungas och organisationers engagemang i solidaritetsverksamhet som är tillgänglig och av hög kvalitet, främst volontärarbete, som ett sätt att stärka sammanhållningen, solidariteten, demokratin, den europeiska identiteten och ett aktivt medborgarskap i och utanför unionen och ta itu med samhällsutmaningar och humanitära utmaningar på fältet, med ett särskilt fokus på främjande av hållbar utveckling, social inkludering och lika möjligheter.

Programmets specifika mål är att ge unga, inklusive unga med begränsade möjligheter, lättillgängliga möjligheter till engagemang i solidaritetsverksamhet som leder till positiva samhällsförändringar i och utanför unionen och samtidigt förbättra och validera deras färdigheter och underlätta deras kontinuerliga engagemang som aktiva medborgare.

I detta syfte inrättar programmet två programområden:
a) programområdet ungas deltagande i solidaritetsverksamhet och
b) programområdet ungas deltagande i solidaritetsverksamhet med anknytning till humanitärt bistånd (Europeiska frivilligkåren för humanitärt bistånd).

Åtgärderna i det första området består av volontärarbete, inbegripet volontärgrupper i prioriterade områden, och solidaritetsprojekt. Båda områdena har gemensamma åtgärder inom nätverksarbete och kvalitets- och stödåtgärder.

Behörigheten när det gäller det andra området vilar på Europaparlamentets DEVE-utskott, som har offentliggjort sitt yttrande i ämnet.

I betänkandet beskrivs hur målen och aktiviteterna uppfylls. Utvärderingen av genomförandet är baserad på en jämförelse av programmets mål och de resultat som uppnås, vid användningen av kvantitativa och kvalitativa indikatorer. Dessa indikatorer innefattar de officiella siffror som tillhandahålls av Europeiska kommissionen, specifikt resultaten av

studier från GD Utbildning, ungdom, idrott och kultur och GD Budget samt utvärdering och återkoppling från olika berörda parter.

4. Solidaritetsverksamhet

Enligt GD Budgets programprestationsförklaring som omfattar tidsperioden fram till den 31 januari 2023 planerar programmet för att ge möjligheter till minst 185 755 ungdomar mellan 2021 och 2027. Detta är dock en reviderad siffra jämfört med de beräknade 270 000 möjligheterna när programmet inleddes 2020. Nästan 330 000 ungdomar uttryckte intresse under de första två åren. Trots de inledande komplikationerna och efter kriser beviljades mer än 42 903 ungdomars inlämnade ansökningar under 2021–2022 av de begärda nästan 80 000. Ungdomars intresse för programmet är stort och ökar.

Cirka 85 % av Europeiska solidaritetskårens volontärmöjligheter avser långsiktig verksamhet. Den inledande uppskattningen var 65 % för långsiktig och 35 % för kortsiktig verksamhet. Långsiktig verksamhet är mer resursintensiv. Tillsammans med inflationen och de höga deltagandenivåerna av ungdomar med begränsade möjligheter förklarar det relativt lägre antalet deltagare i kortsiktig verksamhet jämfört med den inledande prognosen.

Följande delar kommer att reflektera över denna situation och andra aspekter på programmet när det gäller individuella programaktiviteter, synlighet och budgetgenomförande. Varje del ger en beskrivande översikt över prestationer och utmaningar som bör hanteras.

4.1. Volontärarbete

Denna åtgärd är fortfarande populärast bland sökande, och 27 507 deltagares ansökningar beviljades 2021–2022.

En av de främsta politiska prioriteringarna är att inkludera ungdomar med begränsade möjligheter. År 2021 antog kommissionen en genomförandeakt inriktad på ett mer inkluderande och skiftande deltagande i Europeiska solidaritetskåren och Erasmus+-program för tidsperioden 2021–2027. Genomförandebeslut (EU) 2021/1877 bör göra det möjligt för fler personen att arbeta som volontärer i det land som de är bosatta i eller i ett annat land, genom att nå allt fler personer med begränsade möjligheter.

Det totala antalet deltagande med begränsade möjligheter i projekt som beviljades under förfarandet 2021/2022 var 14 060, med individuellt volontärarbete för 8 622 och volontärgrupper för 5 438. Dessa siffror överstiger den ursprungliga avsikten med programmets inkluderande dimension och bevisar att programmet verkligen är inkluderande. Totalt 35 % av deltagarna under 2021 och 2022 var ungdomar med begränsade möjligheter.

Ytterligare ansträngningar bör göras för att göra programmet ännu mer inkluderande, genom att ta hänsyn till de förslag som identifieras i rådets rekommendation 2022/C 157/01 om unga volontärers rörlighet i Europeiska unionen.

Ungdomar kan delta i så många volontärgrupper som de vill. Individuellt volontärarbete är begränsat till högst 12 månader. En mer flexibel och inkluderande strategi bör övervägas, exempelvis en strategi där deltagarna kan mixa och matcha länder, ämnen eller erfarenheter, i stället för att vara begränsade till bara en långsiktig rörlighet. Denna inkluderande strategi skulle öppna fler möjligheter för personer som inte kan binda upp sig för en längre tidsperiod.

De sändande (stöd)organisationerna är integrerade och grundläggande för de förberedande och uppföljande faserna. Programhandledningen definierar deras roll enligt följande: att ge stöd till, förbereda och/eller utbilda deltagarna före avresan, medla mellan dem och deras värdorganisationer och/eller ge stöd till deltagarna när de återvänder från sin verksamhet samt projektledning och samordning.

Titeln ”stödorganisationer” ger en otydlig beskrivning av rollen och ansvarsområdena. Ett förslag är att benämna dem ”sändande organisationer” (som i den tidigare Europeiska volontärtjänsten) och göra deras involvering obligatorisk i volontärarbetet.

Den europeiska frivilligkåren för humanitärt bistånd är en centraliserad åtgärd, som följer en annan logik än decentraliserat volontärarbete. Dessa olika omständigheter leder till stor förvirring bland mottagarna. Aktiviteterna och kommunikationerna i både decentraliserat och centraliserat volontärarbete skulle kunna anpassas och samordnas bättre.

Bland annat behövs en lösning för att hantera visumutmaningar för Europeiska solidaritetskårens volontärer från icke-Schengenländer, eftersom värdorganisationer inte kan stödja volontärerna när de ansöker om visum. Det bör inbegripa ekonomiskt och juridiskt bistånd för placeringar som innefattar tredjelandsmedborgare, ungdomar från Erasmus+-programmet och partnerländer, samt unga flyktingar. En möjlig lösning är utveckling av en särskild visumkategori med ett snabbförfarande för deltagare i Europeiska solidaritetskåren.

4.2. Solidaritetsprojekt

Solidaritetsprojekten registrerade en positiv trend inom alla de fyra prioriterade områdena: Inkludering och mångfald. Digital omställning. Deltagande i den demokratiska processen. Miljöskydd, hållbar utveckling och klimatåtgärder. Det totala antalet tilldelade projekt var 1 948 under 2021 och 1 877 under 2022. Det totala antalet volontärer vars ansökningar har beviljats mellan 2021 och 2022 är 12 548.

Många projekt initierades också under covid-19-pandemin, exempelvis med fokus på de mest utsatta grupperna eller främjad användning av digitala verktyg. Dessutom registrerades ett ökat intresse för projekt som gav bistånd till ukrainska flyktingar. Sist men inte minst var ett betydande antal projekt också avsedda för miljö och klimatförändringar (397), grön kompetens (267) och demokrati och inkluderande demokratiskt deltagande (200).

Trots denna trend fortsätter solidaritetsprojekt att vara av lägre intresse bland volontärer på samma sätt som medvetenheten om dessa projekt är relativt låg (se 6.1).

Den återkoppling som har tagits emot av berörda parter belyste också att den lägsta nivån på fem personer för solidaritetsprojekt är för hög. Det skulle kunna lösas genom att tröskeln sänks till tre eller fyra personer under nästa programperiod. Dessutom anser flera organisationer att den lägsta åldersgränsen för solidaritetsprojekt (inom landet) skulle kunna sänkas till 16, eftersom gränsen för deltagaraktiviteter i Erasmus+ Youth till och med har fastställts till 13 år.

4.3. Nätverksarbete

Nätverksarbete är stödaktiviteter som syftar till att främja genomförandet av programmet när det gäller kvalitet och bygga närmare kopplingar till den politiska utvecklingen. En viktig källa till bedömningen är den särskilda Salto-analys som omfattar åren 2020–2022.

Baserat på informationen från planeringsnämnden är det tydligt att den planerade verksamheten är jämnt fördelad, och omfattar Europeiska solidaritetskårens program i allmänhet, kvalitetsstöd och kvalitet, färdigheter och kompetensutveckling. Några aktiviteter inom nyckelämnen är dock fortfarande underrepresenterade: digital omställning, klimatåtgärder och hållbarhet samt ungdomars deltagande.

Covid-19-pandemin påverkade främst dessa aktiviteter, eftersom de flesta av dem måste hållas online. Å ena sidan var omställningen framgångsrik och gjorde de relaterade aktiviteterna mer flexibla. Å andra sidan var det svårt att hålla deltagarna motiverade och engagerade med onlineaktiviteter. I många fall visade den utmanande situationen de nationella myndigheternas och nätverksföreträdarnas flexibilitet att anpassa sig till oförutsedda utmaningar.

4.4. Kvalitets- och stödåtgärder

Kvalitets- och stödåtgärderna har lockat stor uppmärksamhet, eftersom de säkerställer hög kvalitet på volontärarbetet och villkoren för deltagarna. Dessa åtgärder inbegriper främst kvalitetsmärkningar (3 987 organisationer har en kvalitetsmärkning), försäkring, möjligheter till språkinlärning, ett it-stödsystem och Europeiska solidaritetskårens portal.

Effektiva och ändamålsenliga verktyg är nödvändiga för programmets genomförande. It-verktygens funktion måste generellt förbättras, och förfarandena måste förenklas för att programmet ska bli framgångsrikt.

Dessa slutsatser bekräftas av den genomförda studien, där 55 % av de nationella programkontoren anser att it-verktygen för ansökningsprocessen inte är användarvänliga. Dessutom ansåg 45 % av de nationella programkontoren att it-verktygen gjorde mottagarnas ansökningsprocess mer komplicerad. Liknande siffror registrerades också bland de berörda parterna i stort.

Det finns pågående problem och glapp i it-verktyg, t.ex. systemet för språkstöd på nätet (OLS). OLS-systemet är nödvändigt, eftersom det förbereder volontärerna för deras resa utomlands. I detta avseende är kursernas kvantitet och kvalitet på vissa språk otillräckliga, och flytten till EU-akademin har fortfarande sina brister och måste ses över. Därför ansåg bara 6,5 % av de berörda parterna i stort, som frågades ut i undersökningen, att OLS förbättrade språkkunskaperna, medan mer än 50 % ansåg att det var ineffektivt.

Vissa system, däribland PASS, är inte intuitiva och erbjuder inte grundläggande funktioner som filtrering och sökning av potentiella sökande. Bättre sorterings- och filtreringsverktyg bör tillhandahållas, för att organisationer ska kunna välja kandidater. Modulen för stödmottagare har också drabbats av tekniska problem, såsom begränsad åtkomst till deltagarnas rapporter.

Den nya kvalitetsmärkningen behöver fortfarande förenklas, särskilt hela processen med att ta emot kvalitetsmärkningen. Ansökningsformuläret bör särskilt förkortas och förenklas, och det

bör vara tillgängligt på alla EU-språk. Organisationer skulle dessutom välkomna mer frekventa tidsfrister och en kortare tid för att förnya ackrediteringar. Det behövs mer data om huruvida vissa organisationer har underlåtit att ansöka på nytt och/eller ta emot märkningen jämfört med föregående programperiod.

Det är dessutom nödvändigt att erkänna läranderesultat (Youthpass) från volontärtiden. Ett förslag skulle vara att också registrera erfarenheten i Europass och att uppmuntra lärosäten att tilldela ECTS-krediter för volontärerfarenheter, exempelvis de som genomförs inom ramen för Europeiska solidaritetskåren. Genom att erkänna läranderesultat, kvalifikationer, yrkes- och livskompetens kan Europeiska solidaritetskåren effektivt bidra till de övergripande målen för det europeiska utbildningsområdet.

5. Volontärarbete inom humanitärt bistånd

Det tidigare EU-programmet för frivilliga för humanitärt arbete har integrerats i Europeiska solidaritetskårens program 2021–2027, med betydande ändringar av utformningen så att det kan fungera som ett separat område: Europeiska frivilligkåren för humanitärt bistånd. Utskottet för utveckling är ansvarigt för bedömningen av genomförandet av det humanitära området. Programmet är tillgängligt för ungdomar mellan 18 och 35 år, under 2–12 månader för enskilda personer eller 15–60 dagar för grupper. Budgeten för 2023 har fastställts till 6,8 miljoner euro. Området för humanitärt bistånd hade registrerat över 59 000 intresseanmälningar i juli 2023, där den mest intresserade gruppen ungdomar var mellan 18 och 23 år.

Det humanitära området är fortfarande i ett tidigt genomförandestadium. I december 2022 ingicks bidragsavtal med de första elva utvalda konsortierna. Från och med mars 2023 blev de första fullt utbildade volontärerna tillgängliga och de första utstationeringarna på marken skedde i juni 2023. Av dessa anledningar kan området bara bedömas delvis.

Volontärutbildningsprocessen är centraliserad och förvaltas av genomförandeorganet (EACEA). Den omfattar tre steg: Egenbedömning, onlineutbildning genom EU-akademin och en femdagarsutbildning på plats. Fördelningen av platser i utbildningskursprocessen är inte begränsad till en viss tidsram, men den oväntade mängden ansökningar som har tagits emot hittills tillåter bara de ”snabba sökande” att komma åt utbildningen på plats. Den otillräckliga budgeten i förhållande till intresset begränsar antalet platser för utbildning på plats, och orsakar en väntetid mellan onlineutbildningen och utbildningen på plats på upp till sex månader, vilket försenare utstationeringarna.

Omkring två tredjedelar av de utvalda projekten inför 2023 för det humanitära området är dessutom inriktade på utveckling. Den här situationen var även densamma i det föregående programmet som förvaltades av GD ECHO. Det behövs en bättre balans och ökat fokus på humanitära frågor i framtida urval.

6. Ytterligare hänsyn och rekommendation

6.1. Synlighet

Som alla nya fristående EU-program har Europeiska solidaritetskåren synlighetsproblem. Det finns många missuppfattningar och det behövs tydlighet bland potentiella deltagare.

Programmet blandas samman med Erasmus+ och andra program. Dessutom är skillnaderna mellan programmet och andra frivilliga system ofta otydliga.

Trots bristerna vid genomförandet i inledningsskedet har programmet registrerat hög efterfrågan bland ungdomar, särskilt när det gäller volontärarbete, eftersom dessa projekt har absorberat budgeten fullt ut.

Efter att programmet har drivits i två år skulle programmets förmåga att stödja ungdomar i deras verksamhet kunna förbättras. Den högre efterfrågan är inriktad på långsiktigt volontärarbete, som är dyrare, medan kortsiktigt arbete (solidaritetsprojekt) lockar mindre intresse.

Bättre marknadsföring av och kommunikation om programmet och de fördelar som det medför behövs, exempelvis genom riktade nationella kampanjer för Europeiska solidaritetskåren, det fristående programmet och dess verksamhet, exempelvis volontär- och solidaritetsprojekt, för att uppnå ett brett erkännande på samma sätt som för Erasmus+.

Synligheten för kortsiktigt arbete bör förbättras och godkännas i samarbete med Europeiska kommissionen, nationella programkontor och volontärorganisationer.

En väg mot större synlighet skulle vara att göra 2025 till Europaåret för volontärer, såsom har föreslagits vid konferensen om Europas framtid och av olika organisationer. Detta initiativ skulle stärka fokus på volontärarbete och aktivt medborgerligt engagemang och öka medvetenheten om programmet.

6.2. Budget

Europeiska solidaritetskåren är fortfarande ett nytt program. Med en särskild budget på över 1 miljard euro i den fleråriga budgetramen 2021–2027 är den relativt liten jämfört med budgeten för Erasmus+. Trots detta översteg deltagandet i programmet de ursprungliga förväntningarna, och rätt finansiering behövs.

Den totala budgeten på 1,033 miljarder euro för 2021–2027 har en relativt linjär profil med schablonbelopp. Med högst 20 % för volontärarbete inom landet ska den vägledande fördelningen av budgeten vara 94 % för volontär- och solidaritetsprojekt och 6 % för volontärarbete inom den humanitära biståndskåren. Dessa vägledande budgetposter uppnås.

De första två åren av budgetgenomförande mötte flera utmaningar – ett försenat antagande av programmets rättsliga grund, covid-19-pandemin, Rysslands militära aggression mot Ukraina och den höga inflationstakt som följde i EU.

En vanlig begäran av alla nationella programkontor, volontärorganisationer och andra berörda parter var att den årliga budgeten, fickpengar och andra budgetutgifter skulle öka för att säkerställa tillräcklig finansiering för att förvalta programmet.

Enligt studien är bara 30 % av de nationella programkontoren nöjda med den totala budget som är tillgänglig i deras land, medan övriga var varken nöjda eller missnöjda (20 %), ganska missnöjda (25 %) eller mycket missnöjda (25 %). Återkopplingen från berörda parter i stort var ganska negativ.

Därför rör den mest brådskande frågan en ökning av den anslagna budgeten för programmet. Det är tydligt att den höga efterfrågan på dyrare långsiktig verksamhet, stigande priser på grund av inflationen och andra budgetaspekter på programmet inte kan uppfyllas med den nuvarande programbudgeten och dess schablonbelopp.

I detta avseende introducerades en översyn av enhetskostnaderna för bidragen 2023, vilken är mycket välkommen. Trenden med schablonbelopp för de följande åren är dock fortfarande ett problem. Det måste finnas mer än de introducerade schablonbeloppen för organisatoriskt stöd och fickpengar, särskilt mot bakgrund av den stigande inflationen.

Data som är tillgängliga för den nuvarande programperioden visar mycket hög efterfrågan och en 100-procentig utnyttjandegrad förknippad med höga nivåer av överteckning. Även år 2022, med dess ökade utbetalningar på 3 miljoner euro för aktiviteter inom Europaåret för kulturarv, slutade med ett 100-procentigt budgetgenomförande i åtaganden. De första resultaten när det gäller betalningar kan förväntas i slutet av 2023.

Antalet personer som kan få stöd genom den tillgängliga budgeten är lägre än förväntat. Det beror främst på en ojämn fördelning mellan kortsiktig och långsiktig verksamhet (se 4, 6.1), med tanke på att kortsiktig verksamhet (2 veckor–2 månader) i genomsnitt kostar 8–10 gånger mindre än längre mobiliteter.

Det vore välkommet att säkra regelbunden finansiering för innehavare av märkningar i långsiktigt planeringssyfte, eftersom organisationer behöver ha ekonomisk trygghet, exempelvis med fasta åtaganden eller kvoter över flera år.

Det behövs mer data om det nuvarande finansieringstaket för samordningskostnader för organisationer. Berörda parter har begärt en ökning av den nuvarande högsta finansieringsgränsen, för att göra programmet mer tilltalande för större organisationer och nätverk.

De rekommenderade dessutom att det bör finnas ett lägsta belopp som värdorganisationer betalar till sina partnerorganisationer/sändande organisationer, exempelvis för att organisera förberedelser, utbildningar eller annan verksamhet.

Det finns ett uppenbart behov av mer centraliserade uppmaningar om att utnyttja europeiska organisationers och nätverks potential i programmet. Dessa organisationer har efterlyst specifika centraliserade bidrag som förvaltas av EACEA som de och deras nätverk ska ansöka om för individuella volontär- och solidaritetsprojekt. Sådana organisationer och nätverk, som har en paneuropeisk natur, bör inte uppmanas att bevisa sin lokala påverkan i centraliserade bidragsansökningar.

Det finns skillnader mellan nationella programkontor när det gäller hur de hanterar ansökningar, vilket bidrar ytterligare till budgetproblemen. Mer flexibilitet bör också säkerställas genom att nationella programkontor kan överföra outnyttjade medel, inom de gränser som införs genom budgetförordningarna.

Totalt sett är det tydligt att programmet behöver tillräcklig finansiering för att tillgodose det stora antalet deltagare och förbättra sina aktiviteter och sitt stöd.

7. Slutsats

Efter bara tre år av genomförande är det viktigt att fokusera på övervakning, framhållande av problem och utvärdering av de första resultaten. Europeiska solidaritetskåren är ett unikt europeiskt program för volontär- och solidaritetsprojekt. Den är också relativt ny, och som sådan upplever den ett antal brister inom flera områden.

Det är dock även alltför tidigt att utvärdera genomförandet och resultatet av hela programperioden 2021–2027. Den kommande halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen ska slutföras före utgången av 2024 och ska avspegla de ovan nämnda problemområdena i programmet och ta itu med dem på tillfredsställande sätt samtidigt som alla berörda parter konsulteras.

Mot nästa programperiod bör flera nya aspekter också övervägas, exempelvis en möjlighet att mixa och matcha volontärarbete, onlinebaserat/blandat volontärarbete, en mer inkluderande och flexibel och mindre byråkratisk strategi.

Europeiska solidaritetskåren har potential att bli det mest framgångsrika EU-verktyget för solidaritet och volontärarbete. Som sådant kommer det framför allt att behöva en tillräcklig budget för att uppfylla förväntningarna och efterfrågan.

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om genomförandet av programmet för Europeiska solidaritetskåren 2021–2027 (2023/2018(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 165.4, 166.4 och 214.5,

– med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

– med beaktande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som ratificerades av EU 2010,

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/888 av den 20 maj 2021 om inrättande av programmet för Europeiska solidaritetskåren och om upphävande av förordningarna (EU) 2018/1475 och (EU) nr 375/2014[1],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/817 av den 20 maj 2021 om inrättande av Erasmus+: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott samt om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013[2] (*Erasmus+*),

– med beaktande av vägledningen för genomförande: Strategi för inkludering och mångfald inom Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren, offentliggjord den 29 april 2021,

– med beaktande av rådets rekommendation av den 5 april 2022 om unga volontärers rörlighet i Europeiska unionen[3],

– med beaktande av resolutionen av den 5 juni 2019 från rådet och företrädarna för medlemsstaterna, församlade i rådet, om fastställande av riktlinjer för styrningen av EU:s ungdomsdialog – EU:s ungdomsstrategi 2019–2027[4],

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 11 december 2019 *Den europeiska gröna given* (COM(2019)0640),

– med beaktande av meddelandet från kommissionen av den 5 mars 2020 *En jämlikhetsunion: jämställdhetsstrategi för 2020-2025* (COM(2020)0152),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 1 juli 2020 *Den europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft* (COM(2020)0274),

[1] EUT L 202, 8.6.2021, s. 32.
[2] EUT L 189, 28.5.2021, s. 1.
[3] EUT C 157, 11.4.2022, s. 1.
[4] EUT C 189, 5.6.2019, s. 1.

– med beaktande av meddelandet från kommissionen av den 18 september 2020 *En jämlikhetsunion: EU:s handlingsplan mot rasism 2020–2025* (COM(2020)0565),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 30 september 2020 *Handlingsplan för digital utbildning 2021–2027 – Ställa om utbildningen till den digitala tidsåldern* (COM(2020)0624),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 30 september 2020 om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025 (COM(2020)0625),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 24 november 2011 *Handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027* (COM(2020)0758),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 3 december 2020 om EU:s handlingsplan för demokrati (COM(2020)0790),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 mars 2021 *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021)0102),

– med beaktande av kommissionens meddelande av den 24 mars 2021 *EU:s strategi för barnets rättigheter* (COM(2021)0142),

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2021/2316 av den 22 december 2021 om ett Europaår för ungdomar (2022)[5],

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2023/936 av den 10 maj 2023 om ett Europaår för kompetens[6],

– med beaktande av sin resolution av den 15 september 2020 om effektiva åtgärder för att göra Erasmus+, Kreativa Europa och Europeiska solidaritetskåren grönare[7],

– med beaktande av sin resolution av den 10 februari 2021 om hur covid-19 påverkar ungdomar och idrott[8],

– med beaktande av sin resolution av den 6 april 2022 om genomförandet av insatser för medborgarutbildning[9],

– med beaktande av sin resolution av den 19 maj 2022 om inrättande av det europeiska området för utbildning senast 2025 – mikromeriter, individuella utbildningskonton och lärande för en hållbar miljö[10],

– med beaktande av sin resolution av den 23 juni 2022 över genomförandet av inkluderingsåtgärder inom Erasmus+ 2014–2020[11],

[5] EUT L 462, 28.12.2021, s. 1.
[6] EUT L 125, 11.5.2023, s. 1.
[7] EUT C 385, 22.9.2021, s. 2.
[8] EUT C 465, 17.11.2021, s. 82.
[9] EUT C 434, 15.11.2022, s. 31.
[10] EUT C 479, 16.12.2022, s. 65.
[11] EUT C 32, 27.1.2023, s. 58.

– med beaktande av sin resolution av den 13 september 2022 om effekterna av covid-19-stängningar av utbildnings-, kultur-, ungdoms- och idrottsverksamhet för barn och ungdomar i EU[12],

– med beaktande av sin resolution av den 24 november 2022 om arvet från Europaåret för ungdomar 2022[13],

– med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen och artikel 1.1 e och bilaga 3 i talmanskonferensens beslut av den 12 december 2002 om förfarandet för beviljande av tillstånd att utarbeta initiativbetänkanden,

– med beaktande av yttrandet från utskottet för utveckling,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för kultur och utbildning (A9-0000/2023), och av följande skäl:

A. Europeiska solidaritetskåren är ett fristående program som är utformat för att öppna nya möjligheter för ungdomar som vill utföra volontärarbete i solidaritetsrelaterade områden, samt utarbeta och utveckla solidaritetsprojekt.

B. Solidaritetsverksamheten bör ha ett potentiellt europeiskt mervärde, gynna lokalsamhällen och främja deltagarnas personliga, utbildningsmässiga, sociala, medborgerliga och yrkesmässiga utveckling. Volontärarbete, både i och utanför unionen, är en berikande erfarenhet inom icke-formellt och informellt lärande.

C. Effekterna av covid-19-pandemin påverkade inte intresset för programmet, utan underströk dess potential och bevisade vikten av ungdomars engagemang på plats i solidaritetsverksamhet, inbegripet blandat volontärarbete.

D. Europeiska solidaritetskåren tillhandahöll möjligheter att omfokusera verksamhet för att stödja personer som flyr från Ukraina och introducerade en ny särskild politisk aktivitet för att bidra till lättnad och hjälp till ukrainska flyktingar.

E. Kvalitets- och stödåtgärder är nödvändiga för att erbjuda volontärarbete av hög kvalitet. Dessa åtgärder möter många svårigheter. Effektiva och ändamålsenliga verktyg behövs för att programmet ska kunna genomföras.

F. Programmets synlighet är fortfarande relativt låg. Europaåret för ungdomar 2022 var ett unikt tillfälle att förbättra programmets synlighet.

G. Programmet syftar till att ge möjligheter till minst 185 755 ungdomar fram till 2027, och har hittills gett finansiering till nästan 43 000 ungdomar av de nästan 80 000 som har lämnat in ansökningar. 85 % av deltagarna i Europeiska solidaritetskåren ansöker om långsiktigt volontärarbete, jämfört med den ursprungliga uppskattningen på 65 % för långsiktigt volontärarbete och 35 % för kortsiktigt volontärarbete.

H. En av de främsta politiska prioriteringarna är att inkludera ungdomar med begränsade möjligheter. År 2021–2022 tillhörde totalt 14 060 deltagare denna kategori, varav 8 622

[12] EUT C 125, 5.4.2023, s. 44.
[13] EUT C 167, 11.5.2023, s. 83.

tilldelades platser som individuella volontärer och 5 438 tilldelades platser i volontärgrupper.

I. Den höga efterfrågan på programmet överstiger de ekonomiska resurser som har avsatts för det, vilket har betydande påverkan på ungdomars deltagande och antalet projekt som tilldelas finansiering.

J. Den totala budgeten på 1,033 miljarder euro för 2021–2027 har en profil med schablonbelopp och kan inte hantera den höga efterfrågan, de stigande levnadsomkostnaderna, inflationen och andra utmaningar.

1. Europaparlamentet påminner kommissionen, medlemsstaterna, nationella programkontor och volontärorganisationer om att genomföra och utveckla Europeiska solidaritetskårens program i linje med de åtgärder och den verksamhet som har identifierats för det, samtidigt som de bidrar till att förenkla förfarandena och öka synligheten.

2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och de nationella programkontoren att stärka det regelbundna utbytet av bästa praxis, förbättra den gemensamma förståelsen av programförfaranden, fördjupa samarbetet och förbättra främjandet av programmet. Parlamentet betonar att alla berörda parter bör involveras i regelbundna samråd i frågor som ligger inom deras befogenheter.

3. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, medlemsstaterna, nationella programkontor och engagerade organisationer att bidra till att öka medvetenheten om programmet och dess individuella områden, för att bygga upp dess varumärke ytterligare och nå ut till fler ungdomar, särskilt de som har begränsade möjligheter.

4. Europaparlamentet anser att programmets kommande tioårsjubileum 2026 och möjligheten att utse 2025 till Europaåret för volontärer ytterligare bör förbättra synligheten för volontärarbete och möjligheter för ett aktivt engagemang av ungdomar.

5. Europaparlamentet konstaterar att solidaritetsprojekt lockar mindre intresse och är mindre synliga, vilket ger en ojämn budgetfördelning. Parlamentet uppmanar kommissionen, nationella programkontor och volontärorganisationer att främja kortsiktigt arbete.

6. Europaparlamentet konstaterar att ungdomars behov och sociala trender förändras. Parlamentet uppmanar kommissionen att utforska och utveckla nya volontärformat för nästa programperiod, exempelvis volontärarbete på deltid, virtuellt volontärarbete eller blandat volontärarbete, och att förse deltagarna och organisationerna med en tillräcklig budget.

7. Europaparlamentet anser att verksamhet inom landet är särskilt viktig för ungdomar med begränsade möjligheter. Parlamentet uppmanar kommissionen att sänka åldersgränsen och det obligatoriska lägsta antalet på fem deltagare per solidaritetsprojekt för verksamhet inom landet under nästa programperiod, på samma sätt som ungdomsverksamheten inom Erasmus+.

8. Europaparlamentet erkänner att stödorganisationer är avgörande för att förbereda volontärer, men noterar att deras roll fortfarande är otydlig. Parlamentet uppmanar

kommissionen att erkänna och stärka den specifika stödjande roll som spelas av deltagande organisationer, och ge dem ekonomiska incitament och göra deras engagemang obligatoriskt i volontärinsatser.

9. Europaparlamentet välkomnar programmets inkluderande karaktär och riktlinjer för genomförande av dess strategi för inkludering och mångfald. Parlamentet uppmanar kommissionen att överväga att anta en mer flexibel och inkluderande strategi när det gäller individuellt volontärarbete, och göra det möjligt för deltagarna att mixa och matcha länder, verksamhetsområden och erfarenheter för att göra programmet mer inkluderande.

10. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att säkerställa att de digitala verktyg och system som för närvarande används för att förvalta och genomföra programmet fungerar som de ska och uppfyller sin potential och uppmanar kommissionen att utan dröjsmål ta itu med de ihållande allvarliga problemen med Europeiska solidaritetskårens it-verktyg, vilka är ett stort hinder inte bara för deltagandet av mindre organisationer och ungdomar med begränsade möjligheter, utan också för alla typer av stödmottagares deltagande. Parlamentet uppmanar kommissionen att förenkla processen för it-verktygen och göra den tillgänglig för alla grupper, och att testa it-verktyg i tillräckligt stor skala innan de genomförs ytterligare. Parlamentet konstaterar att Erasmus+ och andra EU-finansierade program har stött på liknande problem med it-verktyg.

11. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att förbättra kvaliteten och kvantiteten hos onlinebaserat språkstöd för deltagarna, integrera bättre sorterings- och filtreringsverktyg i förvaltnings- och stödsystemet för placeringen, förenkla och förkorta ansökningsprocessen för den nya kvalitetsmärkningen, fastställa mer frekventa tidsfrister för omackreditering och minska den tid och administrativa börda som omackrediteringen medför.

12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att underlätta utbyggnaden av ömsesidigt erkännande av läranderesultat från volontärverksamhet genom att registrera dem i Europass och uppmuntra lärosäten att tilldela krediter inom ramen för det europeiska systemet för överföring och ackumulering av studiemeriter för denna verksamhet.

13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att införa en särskild visumkategori för deltagare i Europeiska solidaritetskåren från länder som inte tillhör Schengen, eftersom värdorganisationerna inte kan hjälpa dem att skaffa visum.

14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att förse Europeiska solidaritetskåren med en tillräcklig budget som kan ta hänsyn till ett ökande intresse för programmet och ge det möjlighet att hantera oväntade utmaningar, exempelvis stigande inflation och högre levnadsomkostnader.

15. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ta itu med budgetproblem, däribland skillnader mellan nationella programkontor vid hanteringen av ansökningar, genom att etablera specifika centraliserade bidrag, förvaltade av Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kultur, för individuella volontär- och solidaritetsprojekt för europeiska organisationer och nätverk, genom att rekommendera ett lägsta belopp som värdorganisationer ska betala till sina partner-/stödorganisationer, genom att avlägsna

det nuvarande finansieringstaket för samordningskostnader och genom att säkra regelbunden finansiering för innehavare av kvalitetsmärkningar för den långsiktiga ekonomiska planeringen. Parlamentet anser att dessa åtgärder kommer att hjälpa organisationer och nationella programkontor att tillhandahålla fler möjligheter och uppfylla programmets potential.

16. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, nationella programkontor och ungdoms- och volontärorganisationer.

BILAGA: FÖRTECKNING ÖVER ENHETER ELLER PERSONER

SOM FÖREDRAGANDEN HAR FÅTT INFORMATION FRÅN

Denna förteckning upprättas på frivillig grund och uteslutande på föredragandens ansvar. Föredraganden har fått information från följande enheter eller personer i samband med att förslaget till betänkandet utarbetades:

Enhet och/eller person
Europeiska centrumet för volontärarbete
Nätverket av europeiska volontärtjänstorganisationer
Europeiska ungdomsforumet
Studentnätverket Erasmus
Salto-Ungdom
Det tjeckiska nationella programkontoret för internationell utbildning och forskning
JUGEND für Europa, tyskt nationellt programkontor
Gdansk Volunteer Centre
Compagnons Batisseurs
Ecumenical Diaconal Year Network
COMECE